

J. Chlosser

1925. okt 4. 11.
B.A. 8 - Internat
2:0. (1:0)

SCHLOSSEN
KÖLN.

M. K.
1923.

DÉNES TAMÁS

A NEMZET BOMBÁZÓI

A MAGYAR FUTBALL GÓLKIRÁLYAI

A futball sava-borsa a gól. Lehetek kiváló kapusaink Zsáktól Grosicsig, hátvédeink a „Fogl-gáttól” Mészölyig, fedezeteink Lázár „tanár úrtól” Bozsik Cucuig, a magyar válogatott akkor volt nagy, amikor igazi muskétások ontották a gólokat. S a magyar futballnak azért voltak nagy korszakai, mert belőlük nem volt hiány: Schlosser, Orth, Takács II, Zsengellér, Deák, Puskás, Kocsis, Albert, Tichy, Bene, Dunai II, Détári és Nyilasi – hogy csak a legnagyobbakat említsük.

A magyar futballbajnokságok történetének első gólkirálya nem is szeretett igazán futballozni. De lehet, hogy jobb úgy fogalmazni: néhány sportágat lényegesen szívesebben művelt. Kiválóan kerékpározott, de még jobban korcsolyázott és evezett. Utóbbi kettőben valóban a világelitbe tartozott. Talán odakerült volna a belle époque új örületében, a futballban is, ha nem zajlik olyan sebesen körülötte az élet.

Erre a *Sport-Világ* 1902 eleji számainak egyikében szerkesztőségi üzenet jelent meg: „Lévai G. a küldött levelező-lapokban kifejezett óhaját Mannó úrral közöltük, kit meleg érdeklődése igen meghatott. Szentül megígérte, hogy mihelyt szavával már lekötve nem lesz, meg fog felelni várakozásának és újból teljesen a football sportnak szenteli magát.”

Játszott még a BTC 1902-es bajnoksapatában is, mi több, megint elnyerte a gólkirályi címet, de attól kezdve tény-

leg csak akkor futballozott, ha ráért. S egyre kevesebb ideje volt. Rendkívüli tehetsége nem csupán az evezésben és a kerékpározásban, hanem a képzőművészetben is megmutatkozott. Műveinek irredenta témái miatt a szocializmus éveiben alig-alig kapott említést, az utóbbi negyedszázadban azonban megkapta a művészetének kijáró elismerést. Manno Miltiades egyébként az egyetlen szellemi olimpiai érmes a futballisták között: *Birkózók* című szobrát 1932-ben Los Angelesben ezüstéremmel díjazták.

A sportberkekben Miltinek becézett kétszeres gólkirályt Károly Jenő követte a sorban. A Tanár úrnak becézett csatár 1905-ben az MTK színeiben 23 gólig jutott, ezekből tizenegyet október 15-én, a MAFC elleni mérkőzésen ért el. Túlzás lenne állítani, hogy a korabeli sportsajtó olvadozott a gyönyörűségtől. A *Nemzeti Sport* meg sem említette rövid tudósításában, hogy Károly 11 gólt szerzett, a *Sport-Világ* meg beírta ennyivel: „Megemlítésre méltó, hogy az MTK 15 góljából 11-et Károly lőtt.” Az IFFHS, a labdarúgás történetével és statisztikáival foglalkozó nemzetközi szervezet szerint akkor ezzel Károly Jenő világcsúcstartó volt: a 20. század első évtizedének végéig (1888–1910) senki sem szerzett nála több gólt egy bajnoki mérkőzésen.

SCHLOSSER, SCHAFFER, ORTH

A magyar futball első világklasszisa, Schlosser Imre az 1908–1909-es idény végén szerezte meg első gólkirályi címét, amelyet aztán még sorozatban

MANNO, AZ ELSŐ

Manno Miltiadest, a jómódú görög gabonakereskedő Pancsováról Budapestre került fiát imádta a futballközönség. Miután a BTC középcsatáraként 1901-ben, az első hazai bajnoki idényben mindenkinél több gólt szerzett, s játszott az akkor reprezentatívnak nevezett válogatott Richmond AFC és Surrey Wanderers elleni meccsein, közölte, hogy a későbbiekben inkább két új kedvenc sportágában, az evezésben és a gyorskorcsolyázásban versenyez majd.

Schlosser Imre, 1925 (balra), Orth György fejel az MTK–„33” FC mérkőzésen, 1920 (jobbra)

Takács II József

Sárosi György

Cseh II László

hat követett. Az IFFHS összesítéséből kiderült, hogy 1911-ben, 1912-ben, 1913-ban és 1914-ben senki sem szerzett nála több gólt az európai bajnokságokban. Bajnoki aranyérmei (tizenhárom) és gólkirályi címei alapján is magyar csúcstartó. Schlosser egy ideig kénytelen volt Lakatos néven futballozni – emiatt ezt a nevet vette fel Barcelonában nagy rajongója, bizonyos José Landazabal Uriarte, a Barça csatára. (Schlosser a harmincas években Solymosira magyarosított, de akkor már nem volt aktív játékos. Ellenben egyik fia, Norbert – élvonalbeli futballkapus és válogatott kosárlabdázó – a Solymosi családnevet használta.)

„Slózi” – merthogy igazából mindenki csak így emlegette a gólkirályt a labdarúgás világában – valóságos futballhősré vált, amikor a világháborús évek kezdetén, amikor bejelentette, hogy a Ferencvárosból az MTK-ba igazol. A zöld-fehérek több mint egy évtizeden keresztül nem tudták kiheverni Schlosser elvesztését. A nagy rivális viszont vele és a csodálatos képességű Schaffer Alfréddal, valamint a még tizenéves Orth Györggyel Európa egyik legerősebb klubcsapatát alkotta. Az 1916–1917-es idényben még a későbbi háromszoros gólkirály, a Puskás előtti korszak legjobb magyar játékosának tartott Orth nélkül szerzett 113 gól sem volt kevés (több mint ötgólos átlag meccsenként), de az 1917–1918-as szezon örökre megdönthetetlen, el-

képesztő rekordot hozott. A legendás angol edző, Jimmy Hogan csapatában Schaffer 46, Schlosser 41, Orth 22 gólt szerzett, a csapat a huszonkét fordulóban 147:10-es gólkülönbséget ért el. A mérkőzésenkénti átlaga 6,68 volt!

Kár, hogy már csupán a következő, az 1918–1919-es idényben futballozott együtt az arany-MTK-nak becézett, Kropacsek – Feldmann, Orth – Kertész II, Nyúl I, Vágó – Braun, Konrád II, Schaffer, Schlosser, Nagy (Szabó) összeállítású gárda.

Schaffer „Spéci”, miután fegyverrel a kezében pózolt egy válogatott mérkőzésen, s attól tartott, „baja” lehet abból, hogy exponálta magát a Tanácsköztársaság napjaiban, jobbnak látta külföldre igazolni. Baselben, Münchenben, Bécsben, Prágában játszott, miközben kiérdemelte a Fussballkönig (Futballkirály) becenevet. Ellentétben az életben a helyét soha meg nem találó Schlosserrel, aki három-négy évvel a profi pályafutása befejezése után teljesen elszegényedett, majd egy évre börtönbe is került, miután a törvényt arcul csapva próbált pénzhez jutni egykori játéktársa, Braun „Csibi” testvérével üzletelve, Schaffer mindig megtalálta a számítását. Számos történet maradt fenn arról, hogyan harcolt ki magának fejedelmi jövedelmeket, futballtudására apellálva. Akkoriban a lapok azzal szellemeskedtek, hogy Schaffer Spéci a mások által vágyott profizmus egyik legnagyobb ellensége, hiszen abban

közel sem tudna olyan jól keresni, mint (á)amatőrként.

TAKÁCS II, SÁROSI, CSEH II ÉS ZSENGELLÉR

Teljesen más karakter volt Takács II József, vagyis a „kis Taki”, a hazai profizmus hajnalának első számú góllövője. Első gólkirályi címét az utolsó amatőrbajnokságban szerezte, még a Vasas csatáraként. Lábtöréséből felépülve, 1927 nyarán aztán átlépett a Ferencvárosba, ahol 1934-ig 306 mérkőzésen 442 gólt szerzett. A franciák elleni, 1927. júniusi válogatott mérkőzés előtt azt kérte, hogy amennyiben hat gólt rúg, hadd menjen le a pályáról, máskülönben nem éri el az Aradra menő vonatot, amellyel az ott tűrázó Vasas után indulna. A 87. percben elérte a fél tucatot, elkéredzkedett Fogl II Károly csapatkapitánytól, aztán sietett a Keletibe. Néhány évtől eltekintve a teljes futballista-pályafutása alatt dolgozott, harmincnégy esztendőn keresztül autóméchanikusként a VIII. kerületi Autótaxi főműhelyében tevékenykedett. A civil szakma jelentette biztonságot mindig sokra tartotta, amikor 1934-ben vállalata klubja hívta, még a Ferencvárost is otthagya érte. Nem volt fess fiú (amikor megkérdezte tőle a *Nemzeti Sport* újságírója, minek köszönheti, hogy rajongóknak érte a nők, azt felelte: „Semmi esetre sem férfui bá-

Zsengellér Gyula

jamnak. [...] kizárólag játékos tudásonak tulajdonítom.”), de hihetetlen népszerűsége még az orfeumokig is elért, kuplék születtek róla.

A harmincas évek közepétől, a magyar labdarúgás egyik legsikeresebb időszakában, hét esztendőn keresztül a Ferencváros, a Hungária és az Újpest leggőlerősebb játékosa osztozott a gólkirályi címen. Életük egyik legjobb „közös” mérkőzésén, 1937. szeptember

19-én nyolc gólt küldtek a világ egyik legprimább kapusa, a cseh František Plánička kapujába. A meccs Sárosi György dr. nagy meccseként vonult be a futballtörténelembe (egymaga hét gólt szerzett), két társa, az egygólos Zsengellér Gyula, valamint Cseh II László önzetlenül kiszolgálták. E meccs után kezdte a sajtó „agytrösztnek” becézni ezt a hármast. Sárosi és Zsengellér szupersztárja volt a korszaknak (a ferencvárosiak Gyurkájának népszerűségét jól mutatja, hogy még a kor legnépszerűbb képes magazinjának, a *Színházi Életnek* a címlapjára is felkerült).

Cseh II, aki annyira makacs és önfejű volt, hogy az MTK-pálya csacsija, Matyi után kapta a becenevét, ma már talán kevésbé ismert. Fennmaradtak róla anekdoták, az egyik leghíresebb, hogy léha és néha már önpusztító életmódját magyarázva azt kérte, ha korán meghalna, írják a sírjára: „Élt 40 évet – de jól.” A harmincas évek mindkét világbajnokságáról lemaradt, pedig abban az időszakban csak az „agytröszt” másik két tagja és Toldi Géza rúgott nála több gólt.

Zsengellér Gyula – akit meg Ábelnek becéztek – volt a híd a magyar futballban a II. világháború előtti évek és a nagy világegést követő új korszak között. Csak ő és Bíró Sándor került be a válogatottba az 1938-as vb-ezüstérmések közül 1945-ben, csak ő tudott gólkirályi címet nyerni a háború előtt, alatt és után is. 1915-ös születésű lévén

ahhoz a generációhoz tartozott, amelynek futballista-pályafutásából értékes éveket vett el az öldöklés. A kiscsapatok által támogatott Újpest állt először talpra a háború után, megnyerve az 1945. tavasz–nyári, valamint az 1945–1946-os és az 1946–1947-es bajnokságot is.

SZUSZA, DEÁK, PUSKÁS ÉS KOCSIS

Még Ábel volt a gárda vezéralakja, noha felnőtt mellé a szinte tanítványaként kezelt és istápolta Szusza Ferenc. A Zsengellénnél nyolc évvel fiatalabb bombázó pályafutása során soha, egyetlen alkalommal sem tudta megnyerni a gólkirályi címet – ám 463 bajnoki mérkőzésén 389 gólt szerzett, s ezzel csúcstartó a magyar bajnokság történetében. Az, hogy a kétségtelenül világklasszis képességű Szusza nem tudott gólkirályi címet nyerni, csak egy dologgal magyarázható: olyan vetélytársai voltak, mint Deák Ferenc (aki később játékos társa lett), Puskás Ferenc, Kocsis Sándor vagy éppen Szilágyi I Gyula.

Deákot a játékos társai és a szurkolók is Bambának becézték, alkalmasint ellenpólust állítva a Haza Bölcsével.

Takács II József (balra) a Sabaria–Ferencváros serlegmérkőzésen

Szusza Ferenc

Puskás Ferenc

Kocsis Sándor

Ám gollövöként elképesztőek a mutatói: mind a válogatottban (20/29), mind a Szentlőrinci AC-ban (72/128) és a Fradiban (83/121) több gólt szerzett, mint ahány mérkőzésen játszott. (Bár a szentlőrinci gólokból kilencet le lehetne vonni: 1946 nyarán ugyanis kapusként szerepelt az NB I-ben, ő védett az Újpest bajnoksapata ellen. Kilencet kapott, de a *Népsport* azt írta, legalább három gólból benne volt. Ami azért nem rossz arány...) A Bp. Dózsában 72 mérkőzésen 52 gól volt a mérlege. 1946-ban 66 (34 mérkőzésen), 1947-ben 48 (30), 1949-ben 59 (30) góllal lett az élvonal gólkirálya.

Ha akadt a háború utáni években tipikus befejezőcsatár, angol típusú center a magyar futballban, az ő volt. Vezérlétével tündökölt a Ferencváros valaha volt egyik legerősebb támadósora, a Budai II, Kocsis, Deák, Mészáros, Czibor ötös az 1948–1949-es bajnokság-

ban. Ám Deáknak duplán balszerencséje volt. Részben azért, mert a kor legnagyobb hatalmú futballkorifeusa, Sebes Gusztáv nem szerette. Sem őt, sem a játékát, utóbbiról azt gondolta, nem illik az alakuló majdani Aranycsapatába. Pedig Deák Bamba a válogatottban is szórta a gólokat, húsz mérkőzése közül mindössze egy akadt, amelyen nem talált a kapuba. 1949-ben – az utolsó olyan évben, amelyben a válogatottban szerepelhetett – nyolc meccsen tizenegy gólt szerzett. November 20-án a Megyeri úton 50 000 (!) néző előtt a magyar csapat 5:0-ra kiütötte a bő fél évvel később, a braziliai világbajnokságon a harmadik helyen végző svéd csapatot. A Budai II, Kocsis, Deák, Puskás, Hidegkuti ötösben az akkor még ferencvárosi center is szerzett gólt.

Ám soha többé nem került be a válogatottba. 1950 nyarán arra kényszer-

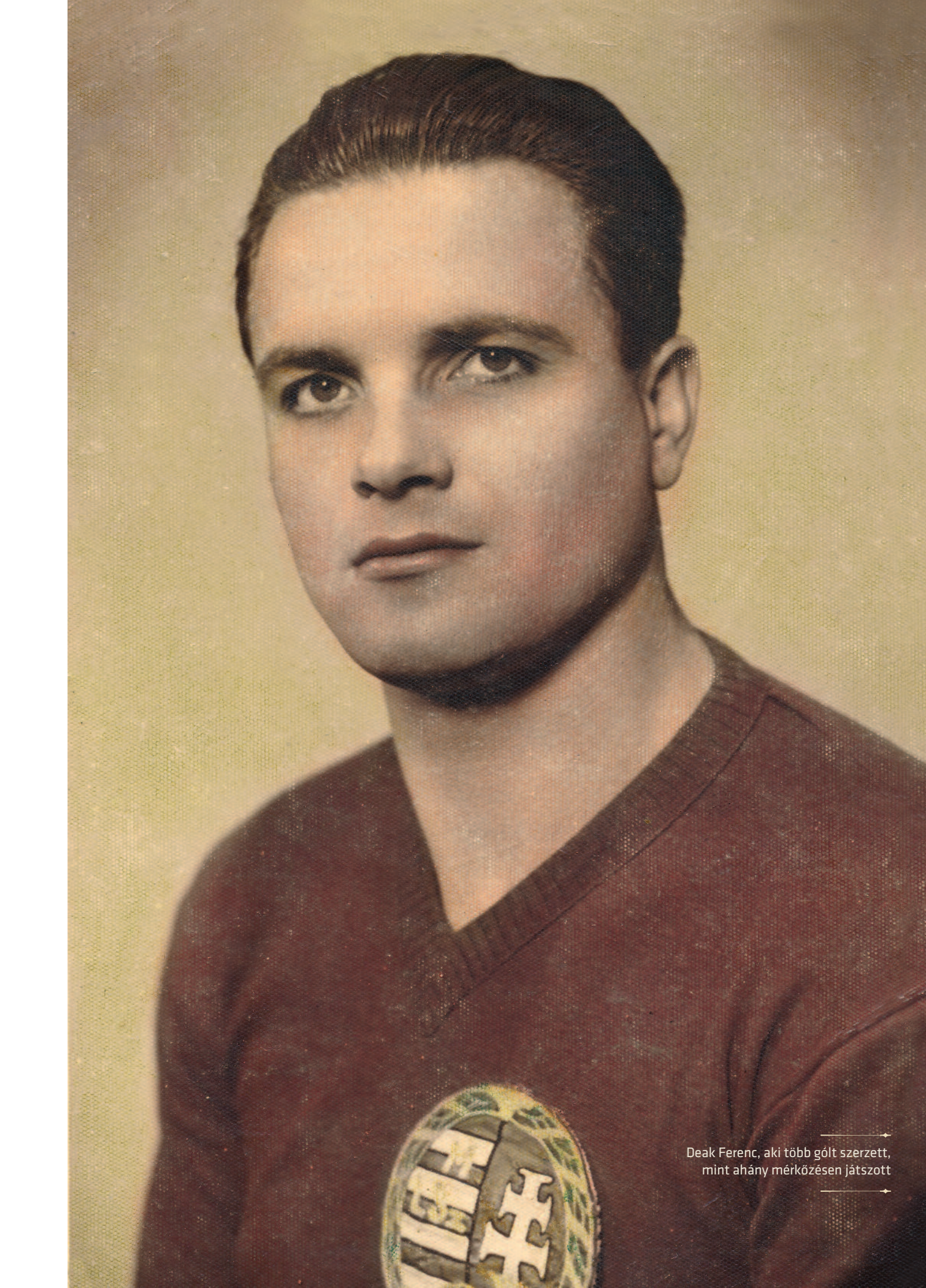
rítették, hogy átlépjen a Belügyminisztérium csapatába, a Bp. Dózsába. Huszonnyolc éves pályafutása megtört, soha többé nem volt olyan eredményes, mint korábban. A klub „pártfogójának” alkalmazottja lett, magyarul beléptették a rendőrséghez, amelynél úgy érezték, kegyet gyakorolnak vele azzal, hogy szó szerint nyugdíjas állásba segítik. Valójában a hatalom elvette tőle pályafutása legalább öt szép idényét, s ki tudja, milyen nemzetközi sikereket. Hiszen élvonalbeli játékos volt az 1952-es helsinki olimpia, a római stadionavatón kiharcolt Európa-kupa-győzelem, a londoni 6:3 s nem utolsósorban az 1954-es svájci világbajnokság idején is. A középcsatárt játszó Hidegkuti Nándor még két hónappal sem volt fiatalabb nála.

A negyvenes évek vége felé és az ötvenes évek első éveiben négyszer is Puskás Ferenc nyerte el a gólkirályi

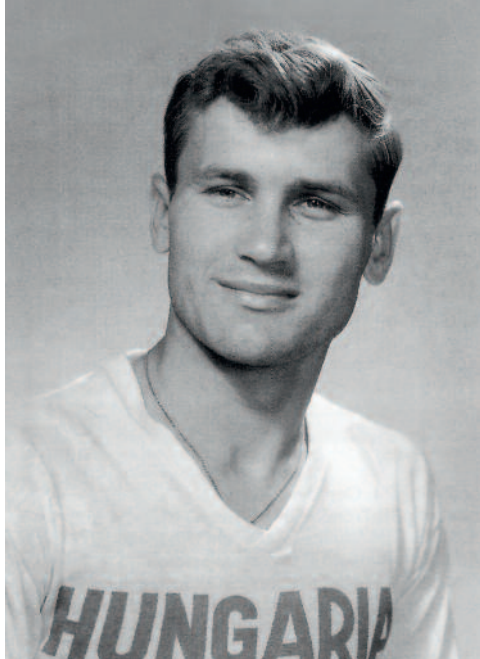
A 20. SZÁZAD GÓLKIRÁLYAI | PUSKÁS, SCHLOSSER, ZSENGELLÉR

A labdarúgás történetével és statisztikáival foglalkozó – a nyolcvanas–kilencvenes években fénykorát élő – szervezet, az IFFHS (International Federation of Football History & Statistics) 1997. január 20-án a müncheni Bayerischer Hof szállodában ünnepelte a 20. század legeredményesebb gólszerzőit. A listakészítés alapját az országos nemzeti bajnokságok első osztályában szerzett találatok száma adta. A kutatómunka a magyar labdarúgás óriási sikerét hozta: Puskás Ferenc, a Kispest, a Bp. Honvéd és a Real Madrid egykori csatára lett az első 511 góllal, Schlosser Imre (FTC, MTK,

Wiener AC, Ferencváros, „33” FC) 417 találattal a második, míg 416-tal Zsengellér Gyula (Salgótarjáni BTC, Újpest FC, UTE, AS Roma, Deportivo Samarios) a harmadik. Bekerült még a legjobb tíz közé Szusza Ferenc (7), a legjobb húszba pedig Takács II József (14.) és Sárosi György dr. (17.) is. Külön elismerésben részesült Deák Ferenc, akinél egy idényen belül csak a skót Archibald McPherson Stark szerzett több gólt, az Egyesült Államokban, az 1924–1925-ös idényben. Deák Bambát, a negyvenes évek leggőlerősebb csatárát így Európa-rekorderként ünnepelték.

Deak Ferenc, aki több gólt szerzett,
mint ahány mérkőzésen játszott

Tichy Lajos

címet. Pályafutása mindenki előtt nyitott könyv, minden idők legjobb magyar játékosa, akit az UEFA 2004-ben az előző 50 év legjobb magyarjának voksolt. Tétmérkőzéseken mindent egybevetve 533-szor játszott és 511 gólt ért el, ezzel a 20. század gólkirálya. Tizenhat évesen már szerepelt az élvonalban, az 1945-ös tavaszi–nyári bajnokság végén 24 gólnál tartott, 18 évesen. Ám utána lendült csak igazán bele: 1945 őszétől a következő öt bajnokságban, a „Kispest-korszak” még hátralévő idényeiben 195 gólt szerzett 152 mérkőzésen. Teljes NB I-es pályafutását 350/358-as mutatóval zárta.

Érdekes, hogy az 1950 nyarán az akkor éppen ÉDOSZ-nak átkeresztelt Ferencvárosból átvezényelt Kocsis Sándor az ötvenes évek első felében még nála is több gólt szerzett. 1951-ben, 1952-ben és – pályafutása kiemelkedően legjobb évében – 1954-ben is ő ült a gólkirályi trónra. „Kocka” volt 1950 nyara és 1956. október 23. között a katonaklub (és a magyar bajnoki élvonal) legeredményesebb csatára. A bajnoki mérkőzéseken 176 gólt lőtt, illetve fejtelt, az egyetlen igazi konkurense, Puskás Ferenc ugyanebben az időszakban 139-ig jutott.

TICHY, ALBERT, BENE ÉS FAZEKAS

Az NB I korábbi gólkirályai közül – csak az ötvenes évek addigi időszakát tekintve: Puskás, Kocsis és Czibor is külföldön maradt – egyedül Machos Fe-

MAGYAR GÓLKIRÁLYOK 1901–2018

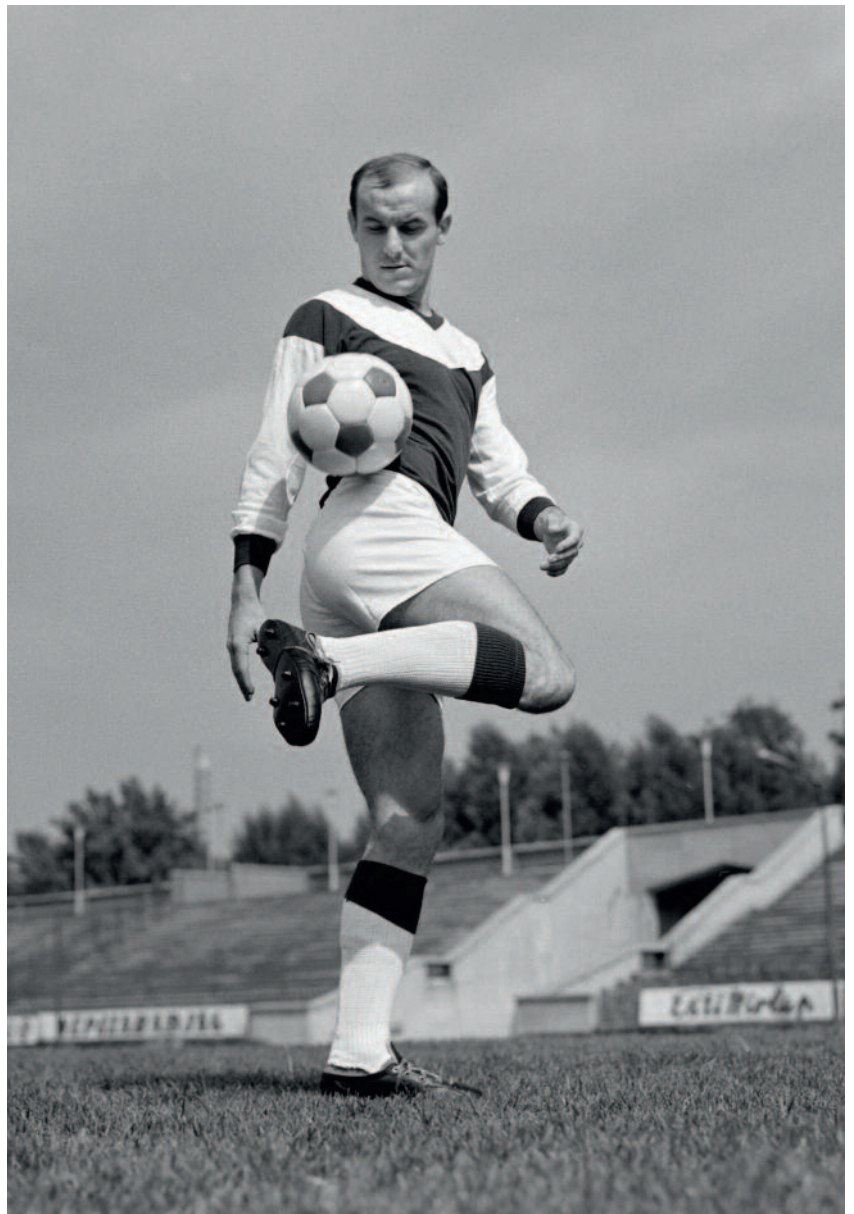
1901	Manno Miltiades	BTC	17
1902	Manno Miltiades	BTC	10
1903	Károly Jenő	MTK	15
1904	Pokorny József	FTC	16
1905	Károly Jenő	MTK	23
1906–1907	Kelemen Béla	MAC	21
1907–1908	Vangel Gyula	MAC	21
1908–1909	Schlosser Imre	FTC	30
1909–1910	Schlosser Imre	FTC	18
1910–1911	Schlosser Imre	FTC	38
1911–1912	Schlosser Imre	FTC	34
1912–1913	Schlosser Imre	FTC	33
1913–1914	Schlosser Imre	FTC	21
1916–1917	Schlosser Imre	MTK	38
1917–1918	Schaffer Alfréd	MTK	46
1918–1919	Schaffer Alfréd	MTK	41
1919–1920	Orth György	MTK	28
1920–1921	Orth György	MTK	21
1921–1922	Orth György	MTK	26
1922–1923	Priboj István	Újpesti TE	25
1923–1924	Jeszmás József	Újpesti TE	15
1924–1925	Molnár György	MTK	21
1925–1926	Takács II József	Vasas SC	29
1926–1927	Horváth László	III. ker. TTE	14
1927–1928	Takács II József	Ferencváros FC	31
1928–1929	Takács II József	Ferencváros FC	41
1929–1930	Takács II József	Ferencváros FC	40
1930–1931	Vincze Jenő	Bocskai FC	20
1931–1932	Takács II József	Ferencváros FC	42
1932–1933	Jávor Pál	Újpest FC	31
1933–1934	Toldi Géza	Ferencváros FC	27
1934–1935	Cseh II László	Hungária FC	23
1935–1936	Sárosi György	Ferencváros FC	36
1936–1937	Cseh II László	Hungária FC	36
1937–1938	Zsengellér Gyula	Újpest FC	31
1938–1939	Zsengellér Gyula	Újpest FC	56
1939–1940	Sárosi György	Ferencváros FC	23
1940–1941	Sárosi György	Ferencváros FC	29
1941–1942	Kalmár György	Szeged FC	35
1942–1943	Jenőfi Jenő	Vasas	26
	Zsengellér Gyula	Újpest FC	26
1943–1944	Zsengellér Gyula	Újpest FC	33
1945. tavasz	Zsengellér Gyula	Újpest FC	36
1945–1946	Deák Ferenc	Szentlőrinci AC	66
1946–1947	Deák Ferenc	Szentlőrinci AC	48
1947–1948	Puskás Ferenc	Kispesti AC	50
1948–1949	Deák Ferenc	FTC	59
1949–1950	Puskás Ferenc	Bp. Honvéd	31
1950. ősz	Puskás Ferenc	Bp. Honvéd	25
1951	Kocsis Sándor	Bp. Honvéd	30
1952	Kocsis Sándor	Bp. Honvéd	36
1953	Puskás Ferenc	Bp. Honvéd	27
1954	Kocsis Sándor	Bp. Honvéd	33
1955	Czibor Zoltán	Bp. Honvéd	20
	Machos Ferenc	Bp. Honvéd	20
1957. tavasz	Szilágyi I Gyula	Vasas SC	17
1957–1958	Friedmanszky Zoltán	FTC	16
	Molnár János	MTK	16
1958–1959	Kisuczky Róbert	Csepel SC	15
	Monostori II Tivadar	Dorogi Bányász	15
	Tichy Lajos	Bp. Honvéd	15
1959–1960	Albert Flórián	FTC	27

Albert Flórián ollózása (fent)
Bene Ferenc (jobbra)

renc játszott 1957 tavaszán az élvonalban. Ám csapata, a Bp. Honvéd nagyon meggyengült, az utolsó előtti helyen végzett, két ifjú csatárának, Machosnak és a következő évek csillagának, Tichy Lajosnak nem volt esélye a gólkirályi címre. Így is tizenegy gólt szereztek csapatuk tizenkilencéből. Ám az új „királyt” az új bajnok adta: a veterán Szilágyi I Gyula 34 évesen, tizenötödik élvonalbeli idényében lett gólkirály.

Kellett néhány esztendő ahhoz, hogy újra az európai elithez sorolható csapatok uralkodjanak a magyar bajnokságban. Tichy Lajos már egy hármas holtverseny részeseként 1959 tavaszán gólkirály lett, de az új korszak a következő idénytől kezdődött. A hatvanas évek első fele Tichy és a már tizennyolc évesen európai hírnevet szerző Albert Flórián vetélkedését hozta. A következő hét idényben, 1965 végéig – egyetlen szezon kivételével, amikor a még tinédzser Bene Ferenc mindenkinél több gólt szerzett – mindig kettejük közül került ki a gólkirály. Ebben a periódusban Tichy 151, Albert 134 gólt szerzett. A Honvéd csatárának pályafutása ezután megtört, Albert ellenben, noha a gólkirályi címet soha többé nem tudta

Fazekas László

megszerezni, koppenhágai sérüléséig még 109, felépülése után 34 gólt szerzett, nem mellékesen 1967-ben megkapta az Európa legjobb játékosának járó Aranylabdát.

A hatvanas évek második fele Farkas János gólkirályságával indult, majd következett az újpestiek pazar majdnem másfél évtizede, uralkodásukat csak Kozma Mihály (kétszer egyedül, egyszer holtversenyben) és Várady Béla (az „ezüstcipős” szezonban) tudta megtörni. Akadt „néhány” nagyszerű csatársora a magyar futballnak, de olyan kevés, amelyből négyen is gólkirályok lettek. Az Újpesti Dózsaé ilyen volt, igaz, Fazekas László, Bene Ferenc, Dunai II Antal és Fekete László csak nagyon ritkán játszott együtt. (Annál többször az első három.) Hasonlóan „sok gólkirályos” támadószekciója csak a Bp. Honvédnak volt az ötvenes években, egyedül Budai II nem zárt közülük gólkirályként.

Különleges, hogy Deák Ferenc már említett, 1949-es gólkirályi címe után a kétezres évekig még hátralévő bő fél évszázad alatt a Ferencvárosból csak Friedmanszky Zoltán, (többször is) Albert Flórián, Nyilasi Tibor, Dzurják József és a címnyerés évében csupán a tavaszt a Fradiban töltő Ihor Nyicsenko nyert gólkirályi címet. Közülük kiemelkedett Nyilasi Tibor teljesítménye, aki 1981-ben Európai Ezüstcipőt érdemelt ki.

Ez volt az utolsó alkalom, hogy a magyar gólkirály legalább harminc gólig jutott az idényben. Azóta hárman szereztek háromszor is gólkirályi címet: Détári Lajos, Illés Béla és a Vajdaságból érkezett Nemanja Nikolics. „Döme”, aki

1960–1961	Albert Flórián	FTC	21
	Tichy Lajos	Bp. Honvéd	21
1961–1962	Tichy Lajos	Bp. Honvéd	29
1962–1963	Bene Ferenc	Újpesti Dózsa	23
1963. ősz	Tichy Lajos	Bp. Honvéd	13
1964	Tichy Lajos	Bp. Honvéd	28
1965	Albert Flórián	FTC	27
1966	Farkas János	Vasas SC	25
1967	Dunai II Antal	Újpesti Dózsa	36
1968	Dunai II Antal	Újpesti Dózsa	31
1969	Bene Ferenc	Újpesti Dózsa	27
1970. tavasz	Dunai II Antal	Újpesti Dózsa	14
1970–1971	Kozma Mihály	Bp. Honvéd	25
1971–1972	Bene Ferenc	Újpesti Dózsa	29
1972–1973	Bene Ferenc	Újpesti Dózsa	23
1973–1974	Kozma Mihály	Bp. Honvéd	27
1974–1975	Bene Ferenc	Újpesti Dózsa	20
	Kozma Mihály	Bp. Honvéd	20
1975–1976	Fazekas László	Újpesti Dózsa	19
1976–1977	Várady Béla	Vasas SC	36
1977–1978	Fazekas László	Újpesti Dózsa	24
1978–1979	Fekete László	Újpesti Dózsa	31
1979–1980	Fazekas László	Újpesti Dózsa	36
1980–1981	Nyilasi Tibor	FTC	30
1981–1982	Hannich Péter	Rába ETO	22
1982–1983	Dobány Lajos	PMSC/Haladás VSE	23
1983–1984	Szabó József	Videoton SC	19
1984–1985	Détári Lajos	Bp. Honvéd	18
	Kiprich József	Tatabányai Bányász	18
1985–1986	Détári Lajos	Bp. Honvéd	27
1986–1987	Détári Lajos	Bp. Honvéd	19
1987–1988	Melis Béla	DMVSC	19
1988–1989	Petres Tamás	Videoton SC	19
1989–1990	Dzurják József	FTC	18
1990–1991	Gregor József	Bp. Honvéd	19
1991–1992	Fischer Pál	Siófoki Bányász	16
	Orosz Ferenc	Vác FC–Samsung	16
1992–1993	Répási László	Vác FC–Samsung	16
1993–1994	Illés Béla	Kispest-HFC	17
1994–1995	Preisinger Sándor	Zalaegerszegi TE	21
1995–1996	Ihor Nyicsenko	Stadler FC/FTC	18
1996–1997	Illés Béla	MTK FC	23
1997–1998	Tiber Krisztián	Gázszer FC	20
1998–1999	Illés Béla	MTK Hungária FC	22
1999–2000	Tököli Attila	Dunaferr SE	22
2000–2001	Kabát Péter	Vasas SC	24
2001–2002	Tököli Attila	Dunaferr SE	28
2002–2003	Kenesei Krisztián	Zalaegerszegi TE	23
2003–2004	Tóth Mihály	Matáv FC Sopron	17
2004–2005	Tomáš Medveď	Lombard Pápa TFC	18
2005–2006	Rajczi Péter	Újpest FC	23
2006–2007	Bajzát Péter	Győri ETO FC	18
2007–2008	Waltner Róbert	Zalaegerszegi TE	18
2008–2009	Bajzát Péter	Győri ETO FC	20
2009–2010	Nemanja Nikolics	Kaposvár/Videoton FC	18
2010–2011	André Alves	Videoton FC	24
2011–2012	Adamo Coulibaly	Debreceni VSC	20
2012–2013	Adamo Coulibaly	Debreceni VSC	18
2013–2014	Simon Attila	Paks FC	18
	Nikolics Nemanja	Videoton FC	18
2014–2015	Nikolics Nemanja	Videoton FC	21
2015–2016	Böde Dániel	FTC	17
2016–2017	Eppel Márton	Budapest Honvéd	16
2017–2018	Davide Lanzafame	Budapest Honvéd	18

Görögországba szerződésekor a világ második legdrágább játékosa volt, 24 évesen már három elsőséggel dicsekedhetett, erre korábban csak Schlosser Imre és Puskás Ferenc volt képes. Nikolics triplázása két okból különleges: egyrészt azért, mert nem magyarországi születésű, az itteni élvonalbeli pályafutását légiósként kezdő vagy végigjátszó játékosok közül elsőként lett háromszoros gólkirály. Másrészt a három magyarországi koronájához azóta hozzáillesztett egyet Lengyelországban és egyet az Amerikai Egyesült Államokban is.

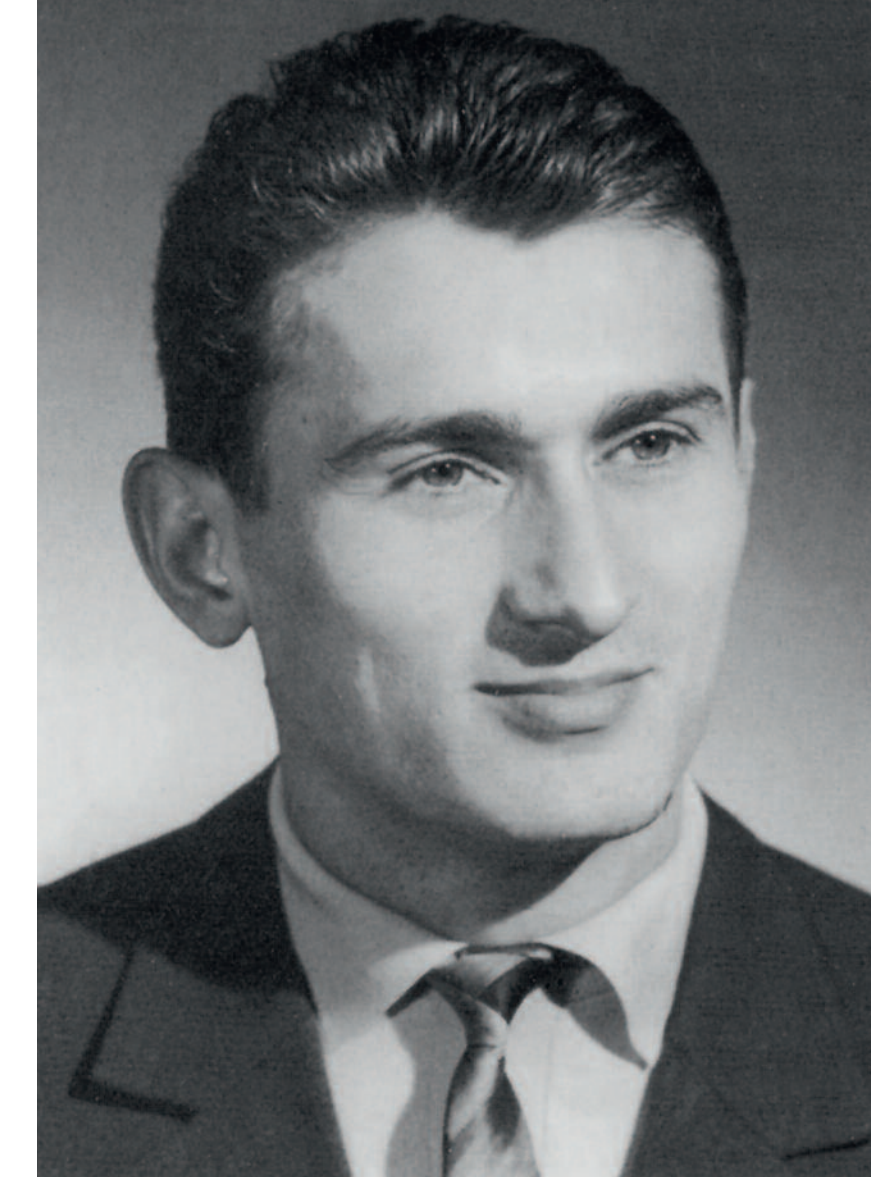
NÉGY EZÜST- ÉS EGY BRONZCIPŐ

A francia sportnapilap, a *L'Équipe* 1968-ban jutalmazta először nemesfém cipővel Európa legjobb góllövőit. A szabály egyszerű volt: a kontinens 1967-es naptári éves vagy 1967–1968-as bajnokságaiban szereplő játékosokat sorrendbe állította a szerzett gólok száma alapján. Az 1967-es magyar bajnokságot 36 góllal záró Dunai II Antalnál csak a 42 találatig jutó portugál világklasszis, Eusebio szerzett több gólt. A mozambiki származású Fekete Párdac kapta az Aranycipőt, a Dózsa csatára az ezüstöt, a 32 gólos skót Bobby Lennox, a Celtic gólgyárosa a bronzot.

Egy évvel később Dunai Bronzcipőt kapott, ő az egyetlen futballista, aki a *L'Équipe* versenyének első két évében kétszer is bekerült Európa leggőlerősebb három csatára közé. S akkor még nem volt magyar A válogatott. Az 1968-as idényben szerzett 31 gólja a Bronzcipőhöz volt elég a bolgár Petar Zsekov (CSZKA Szófia, 36 gól) és Jorgosz Sziderisz (Olimpiakosz Pireusz, 35) mögött, a bécsi Helmut Köglbergerrel (Austria) holtversenyben.

1976 nyaratól fél évtized alatt négy magyar csatár szerepelt Európa legjobb góllövői között, s vehetett át Ezüstcipőt Párizsban. Várady Béla, a Vasas balzsélsője 1977 tavaszán 36 gólig jutva Európa második legeredményesebb bajnoki gólszerzőjeként zárta az idényt. Csak a már 1975-ben is aranycipős, 47 gólos Dudu Georgescu, a bukaresti Dinamo csatára előzte meg. A harmadik helyen holtversenyben végzett két nagytalálós: a német Dieter Müller (1. FC Köln) és a holland Ruud Geels (Ajax), egyaránt 34 góllal.

1979-ben az újpesti Fekete László végzett a második helyen a görög To-

Dunai II Antal 1967-ben Ezüstcipőt, 1968-ban Bronzcipőt nyert

masz Mavrosszal, az AEK Athén csatárával holtversenyben. Kettejüket csak Kees Kist, az AZ'67 holland gólkirálya előzte meg. Utóbbi 34, a két ezüstcipős, Fekete és Mavrosz 31-31 gólt szerzett az 1978–1979-es bajnoki idényben. A görögnek ekkor Puskás Ferenc volt a klubedzője Athénban. A következő szezon végén újabb újpesti kapott Ezüstcipőt: a 36 gólt szerző Fazekas László. A pályafutása utolsó hazai idényében egyéni rekordját felállító csatárt Európa mesterlövészei közül csak a 39 gólos belga Erwin Vandenbergh, a Lierse SK támadója előzte meg. A Bronzcipőt az osztrák Walter Schachner, a bécsi Austria játékosa érdemelte ki 34 góllal. Ez volt a 13. alkalom, hogy a *L'Équipe* díjazta Európa mesterlövészeit, az Újpesti Dózsa lett Európa első klubja, amelynek három játékosa is nemesfém-ből készült cipővel gazdagodott.

A Fradi híveinek már csupán egy szezon kellett várniuk, hogy nekik is legyen ezüstcipősük. Nyilas Tibor volt az első magyar díjazott, aki a klubjá-

ban többnyire középpályást és nem csatárt játszott a gólkirályság évében. Nyíl és hívei az idény hajrájában reklamáltak még egy gólt, amelyet az MTK-VM elleni mérkőzésen a *Népsport* tudósítása alapján Varga István, a kék-fehérek védője „szerzett”. A *France Football* ellenben Nyilasinak adta a gólt, így néhány héten át a francia lapnál (amelynek azonos volt a kiadóvállalata a versenyt kiíró *L'Équipe*-pel) Nyilasinak egygyel több gólja volt, mint a *Népsport*nál. Hosszas vita után konszenzus született, s itthon is a mesterlövész kapta a gólt. Harminc találatával így mindössze egyetlen góllal maradt le a hajrára „megtalaltosodó” Georgi Szlavkov, a Trakija Plovdiv csatára mögött. A harmadik Csernai Pál játékosa, Karl-Heinz Rummenigge, a Bayern München világklasszisa lett 29 góllal. ♦